

הישיבה המאתיים וארבע עשרה (רי"ד)

ביום י"ט באדר התשנ"ד (2 במארס 1994), בשעה 3.00 אחה"צ, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים ארי אבנר, עוזי אורנן, משה אור, שרגא אירמאי, אילן אלדר, אהרן אמיר, יהושע בלאו, משה בר-אשר (יו"ר), גדעון גולדנברג, אהרן דותן, שולמית הראבן, אברהם טל, יוסף יהלום, ישראל ייבין, שלמה מורג, אמציה פורת, גד בן-עמי צרפתי, מנחם צבי קדרי ויהודה רצהבי; החברים-היועצים שושנה בהט, יעקב בן-טולילה, אבנר טריינין, ראובן סיון, אורי שמעוני ושמעון שרביט; המנהל הכללי נתן אפרתי; עובדי המזכירות המדעית גבריאל בירנבאום, רונית גדיש, מלכה זמלי ויוסף עופר.

- סדר היום:** א. דברים לזכר אוריה אסטרחן (אלידן) ז"ל
 ב. דוח הנשיא על ביקורו בלשכת חיפה ועל כנס שנערך בטוקיו
 ג. מילים בשימוש כללי

א. דברים לזכר אוריה אסטרחן (אלידן) ז"ל

מ' בר-אשר: חבריי הנכבדים, אני פותח את ישיבת המליאה. אני חושב כי הריהוט החדש של אולם המליאה מוסיף נוי והדר לישיבותינו, ואני מקווה שלפני הישיבה הבאה תושלם גם התקנתה של מערכת תאורה חדשה. נפתח את הישיבה בדברי הערכה לאוריה אסטרחן ז"ל, שהיה מזכיר הלשכה בחיפה במשך שנים הרבה. הא' אירמאי יישא דברים לזכרו.

ש' אירמאי:

לזכר אוריה אסטרחן (אלידן) ז"ל

אוריה אסטרחן (אלידן) ז"ל נולד ב-9 ביולי 1903 בעיר מינסק שבבלארוס ונפטר בשיבה טובה בנהרייה ב-13 בפברואר 1993. הוא סיים בית מדרש עברי למורים בוילנה. אחר כך נסע לברלין, למד פילולוגיה שמית באוניברסיטת ברלין, ושימש זמן-מה מזכירו של המו"ל שוקן ז"ל בגרמניה. כמה שנים שהה בדרזדן שבגרמניה, וגם שם למד פילולוגיה.

בשנת 1936 עלה ארצה והתיישב בחיפה. הוא התפרנס משיעורים בעברית ובין תלמידיו נמנו ד"ר בודנהיימר ז"ל וד"ר בירם ז"ל, שהיה אחר כך מנהל בית הספר הראלי בחיפה.

בשנת 1950 מינו הטכניון והאקדמיה ללשון העברית את הא' אסטרן למזכיר הוועדה המרכזית למונחי הטכנולוגיה. הוא מילא תפקיד זה בהצלחה עד שנת 1968, ובמשך כשנתיים נוספות המשיך ביעוץ למזכיר החדש (אינג'נר יוסף בן-נון ז"ל). הוא השתתף באופן פעיל בהכנת כ-20 מילונים מקצועיים של הוועדה המרכזית למונחי הטכנולוגיה. רובם יצאו לאור: המילונים למונחי ביוב והתקנה תברואית, בטון, תורת הקרקע והנדסת הקרקע, הידרוליקה, הידרולוגיה, חוזק חומרים, חקר העבודה, ימאות, יציקה, סכרים, ריצוף וחיפוי הקירות והתקרות, רתכות, גאודזיה, הנדסת דרכים. אוריה אסטרן היה איש בעל השכלה הומניסטית רחבה מאד, הוא ידע שפות רבות על בוריין, הוא גם כתב שירים בעברית, שבחלקם התפרסמו בחוברת תחת השם 'אלידן'. הוא אהב מאד את הטבע, ונהג לשוטט בארץ. הוא היה אדם מסור מאד לעבודתו, ויחד עם זאת הצטיין בצניעותו.

אני יכול לספר דבר שממש לא ייאמן: פעם שאלתי אותו למשכורתו, והתברר שהוא מקבל משכורת של פקיד מתחיל. נדהמתי מעובדה זאת, כי אף פעם לא ביקש העלאה במשכורתו. פניתי להנהלת הטכניון, ואז הוא קיבל את המשכורת המגיעה לו לפי כישוריו ולפי דרגתו.

כל חבריו לעבודה ומכיריו אהבו אותו והעריכו אותו מאוד. הוא לא היה נשוי, אך היה קשור מאוד לאחותו ולבתה, ואכן אחייניתו אימצה אותו לביתה, וסעדה אותו בשנותיו האחרונות, לא נתנה לו ללכת לבית אבות, עד שנפטר בשיבה טובה והוא בן תשעים. יהי זכרו ברוך.

ב. דוח הנשיא על ביקורו בלשכת חיפה ועל כנס שנערך בטוקיו

מ' בר-אשר: ברשותכם אמסור דיווח קצר על שניים שלושה עניינים, לפני שנבוא לרוץ בסוגיות שעל סדר היום.

העניין האחד שחשבתי שכדאי שחברי האקדמיה ידעו עליו, הוא הסיור שעשינו, המנכ"ל ואני, לפני כשלושה שבועות בלשכה בחיפה. נפגשנו שם עם היו"ר היוצא, הא' אירמאי, עם היו"ר הנכנס, הא' אזר, עם הא' שמעוני ועם שני עובדי הלשכה. קיימנו ישיבה ארוכה ושמענו על הנעשה בחיפה. שמענו גם עניינים הקשורים בצרכים החומריים, ונשתדל להתמודד אתם ככל יכולתנו בזמן הקרוב.

חשבתי שצריך פעם להציב לאנשי חיפה אתגר גדול, לנסות לתת דין וחשבון, לא כמה מילים נתחדשו שם, אלא להציג לפני המליאה את העקרונות של העבודה בתחום המינוח הטכנולוגי מן הבחינה הבלשנית. נדמה לי שמעולם לא נעשה הדבר הזה, וכיוון שלא נעשה יש תחושה - אולי לא נכונה - של שיטפון שלא במקומו. כדי לעשות צדק עם אנשי חיפה ועם כל אנשי המינוח עליי לומר כי אנשים שם מתמסרים מאוד לעבודתם, והם אינם זקוקים למחמאות שלי. חשוב לבוא חשבון עם התחום הזה ולהכין אותו לקראת דיון במליאה באחת הישיבות הקרובות.

נושא שני שרצייתי לדווח עליו בקצרה הוא הכנס שהתקיים בטוקיו במחצית הראשונה של שבט תשנ"ד. ערך אותו המכון הלאומי ללשון היפנית שבחסות המועצה הלאומית היפנית ללשון - שם אין אקדמיה, אלא מועצה של 45 אנשים המקיימת בחסותה מכון אקדמי. הם הזמינו נציגי אקדמיות ללשון מארצות שונות לכנס שפוצל לשלושה-ארבעה כנסים-משנה. לכל כנס-משנה מזמינים אנשים מארצות אחרות. אנו הוזמנו לכנס-המשנה הראשון; המארחים חשבו שראויה הלשון העברית שתתכבד בהרצאת הפתיחה, ושתעמוד במרכז הדיונים. התכנסו שם אנשים משלוש אקדמיות מן המזרח - יפן, סין וקוראה - שלוש אקדמיות מן המערב - ישראל, הונגריה וגרמניה (בגרמניה יש מכון לחקר הלשון הגרמנית ולא אקדמיה) - ועוד שלושה מוסדות שעוסקים בחקר לשונות בקנדה, בארצות הברית ובאוסטרליה. מוסדות שאין ביניהם קשר שוטף, ובכל זאת יש ביניהם הרבה קווי דמיון. אחד הנושאים היה איך מתמודדות הלשונות עם המחקר וההכוונה: המחקר של הלשון הקלסית, המחקר של הלשון החדשה וההכוונה של הלשון החדשה. אולי בהזדמנות אחרת אמצא דרך לתת דוח מפורט יותר; בכל אופן היו שם דיונים חשובים מאוד.

אזכיר רק זאת שהיפנים ראו חשיבות מרובה בכך שהכנס כולו יתנהל ביפנית, ועל כן אנשי המזרח כולם הרצו ביפנית, וההרצאות האחרות, שנישאו באנגלית, תורגמו ליפנית. הם שיערו, למשל, שאצלנו כל סרט קולנוע מלווה בתרגום לעברית, וכל פעילות מדעית פומבית, בתחום התרבות הלאומית לפחות, מתנהלת בעברית בתרגום לאנגלית. לא יכולתי שלא לגלות להם את כל האמת המרה. אי אפשר שלא להתפעל מהכבוד העצום שהם נותנים ללשון הקלסית שלהם ובכלל ללשונם שלהם.

היום הראשון יוחד להרצאות מליאה, והיום השני יוחד להרצאות מפורטות יותר. אני סיפרתי שם, כמובן, על עבודתה של האקדמיה בחקר הלשון העברית ועל עבודתה של האקדמיה בהכוונת הלשון העברית. הקונֶאָנים והיפנים והסינים, לא פחות מאחרים, גילו עניין רב בכל מה שנעשה כאן ורצו לדעת עוד ועוד.

עניין נוסף שקיוותי לדווח עליו היום הוא פתיחתו הקרובה של מכון מזי"א לתולדות תחיית הלשון העברית. המקום כבר הוכן לתפקידו וגם נבחרו העובדים, אבל עדיין יש כמה עיכובים הקשורים בצדדים המשפטיים, ועל כן אני דוחה את הדיווח המפורט לאחת הישיבות הקרובות.

ג. מילים בשימוש כללי

הוועדה למילים בשימוש כללי - הודעה למליאה

המילים שלהלן נתקבלו בישיבותיה האחרונות של הוועדה, והן מובאות לדיון ולאישור המליאה:

1. קופירייטר - רֶעִיוֹנָאי
2. אסטרונוט - תְּלָלָאי
3. video-clip - קְלִיט
4. high-tech - טֶכְנֹלֹגְיָה (או: תְּעֻשָׁה) עֵלִית. הצעת מיעוט: טֶכְנֹלֹגְיָה (או: תְּעֻשָׁה) עֵל

5. alarm במשמעות יציאת כוחות לכיבוי אש - מזנק (הוועדה ממליצה שלא לייחדו לשימוש בתחום כיבוי האש בלבד).
6. alien (יצור מכוכב אחר) - חִיָּזָר
7. hangover - חֲמָרְמָרְת, חֲבֵלִי הַתְּפַחְחוֹת
8. מכשיר "ריצה" - מְסַלֵּת כֶּשֶׁר
9. promotion ("promo") (סרטון קצר המורכב מקטעי סרט [טלוויזיה או קולנוע]; הקרנתו נועדה למשוך צופים לסרט) - מְקַדְיִמוֹן. הצעת מיעוט: אֶקְדָּם
10. teaser (סרטון המעורר סקרנות כלפי תכנית טלוויזיה שעומדים לשדרה) - תְּגָרִית
11. check-in (בנמלי תעופה) - בְּדוּק (במקומות אחרים: הרשמה, רישום, קבלה)
12. פלומבה - סָגוֹר. הצעות מיעוט: גֶּשֶׁפְּנִיקָה, חוֹתְמַת עוֹפְרֵת
13. פנצ'רייה - צְמִינְיָה; פנצ'ר מאכער - צְמִינְאִי
14. "מכשיר" לנשיאת תינוק - מְנַשָּׂא לְתִינוּק; בקיצור: מְנַשָּׂא
15. hub (חדר הנמצא במרכז בית משרדים ומספק לכל המשרדים שירותים כגון דואר, פקס, צילום וכדומה) - מְרַכֵּז שְׂרוֹת
16. place-mat - מְצַעֵית; הצעת מיעוט: צְפִית
17. קילומטריז' - נְסוּעָה. הצעת מיעוט: תְּנִסוּעָה
18. vending machine - אוֹטוֹמַט מְכִירוֹת
19. קרדיט (בהקשרים כגון רשימת הקרדיטים בסוף תכנית רדיו או טלוויזיה) - מְזָקָה
20. line-up (רשימת נושאים בתכנית טלוויזיה) - מְעַרְךָ שְׂדוֹר
21. story-board (סרטוט סכמתי של התמונות העיקריות בתכנית טלוויזיה) - תְּעַלְלִיל; הצעת מיעוט: לוֹחַ עֲלִילָה
22. teleprompter (מכשיר שהקריין קורא באמצעותו בלי להסתכל בדפים) - מְקַרְאֵת עֶזָר, מְקַרְאָה
23. filler (קטע שידור המשודר בזמן שנותר עד התכנית הבאה) - קָטַע מְלוֹאֵים
24. slot (מרווח שידור צר בין שתי תכניות) - מְשַׁבֵּצָת
25. צימר; צימרים (בית או חלק מבית, המשמש לאירוח בתשלום, אף על פי שבדרך כלל לא יועד לכך מלכתחילה) - חֲדָר נֶפֶשׁ; חֲדָרֵי נֶפֶשׁ
26. רקורד (בהקשרים כמו ייש לפלוני רקורד חיובי או שלילי) - מְתַעַד
27. קטע unseen - קָטַע עֵלּוּם
28. לוגו - סְמֵלִיל; הצעת מיעוט: תְּגָה
29. פְּתִיחַ (המילה קיימת זה שנים; מוצע לקבלה באופן רשמי)

עוד מהחלטות הוועדה:

המילים האלה נדונו והוחלט שלא להציע להן תחליף עברי: מרתון (של שירים וכדומה), אופציה, פרוספקט, פונדמנטליזם, רלוונטי, טרוריסט, טרמפ. הוועדה נתבקשה למצוא תחליף למונח accountability, הרווח בעת האחרונה בעיקר בתחום החינוך. ההחלטה: ברוב המקרים אפשר לתרגם **אחריות**. באותם המקרים שישוד הדיווח חשוב בהם אפשר להשתמש בצירופים **אחריות דיווח** או **כוננות דיווח**. הוועדה החליטה שאין צורך במונח מיוחד למילון אלקטרוני; כן הוחלט להמליץ שלא להתיר את הצירוף **אם חז' הורית**. האלוף חגי שלום, ראש אגף האפסנאות בצה"ל, הופיע לפני הוועדה ושאל לחוות דעתה על ההחלטה להמיר את שם האגף בשם **אגף טכנולוגיה ולוגיסטיקה (אט"ל)**. תשובת הוועדה:

מכיוון שאין בדעתנו להציע תחליפים עבריים למילים **טכנולוגיה** ו**לוגיסטיקה**, אין הוועדה מתנגדת לשם המוצע.

רשות הדואר פנתה אל הוועדה למצוא שם לסוג חדש של מעטפה, שאפשר לנפחה כדי לשמור על תכולתה מנוק. החלטת הוועדה הייתה **מעטפה מתנפחת**, אבל מסרנו להם גם את שאר ההצעות שהועלו, ובהם **מעטופחת** (או: **מעטופחת**). הדואר בחר לכנות את המעטפה בשם הזה.

מ' בר-אשר: אני מציע שנלך בדרכנו בזמן האחרון, ונדון במילים שלפנינו גושים גושים. אבל קודם לכך נייחד כמה דקות לדיון כללי ברשימה. יו"ר הוועדה, חברנו ארי אבנר, ביקש להבהיר עניין אחד או שניים בפתחת הדיון.

א' אבנר: בהודעה למליאה נפלו כמה טעויות, ואחת מהן היא עניין עקרוני. כוונתי לעניין המעטפה המתנפחת שבסוף ההודעה. הוועדה החליטה לקרוא לכלי הזה מעטפה מתנפחת, שכן מדובר במעטפה המתנפחת מאליה. בעת הדיון בוועדה עלו כל מיני רעיונות שלא נתקבלו בתור מונח. המזכירות המדעית מסרה לרשות הדואר גם את ההצעות האלה, שמא ירצו להשתמש בהם בתור שם מסחרי לסוג מסוים של מעטפה מתנפחת; אני חושב שצריך לגבות מהם תמלוגים בעד ההצעות האלה... ראיתי בסניפי הדואר שהם נזקקו באמת למונח הרשמי שהמצאנו להם, מעטפה מתנפחת. למעשה זה איננו מונח, אלא פשוט תרגום של השם הלועזי. זו עצה לתרגום יותר מאשר מינוח. הדואר פרסם באיזה עלון פנימי את הפנייה לאקדמיה ואת השמות האחרים שהעברנו להם. אבל בשלטים הרשמיים בסניפי הדואר כתוב מעטפה מתנפחת.

יש עוד שני ליקויים קטנים בדיווח: האחד הוא שההגדרה של slot (מונח מס' 24) איננה מדויקת; כשנגיע לדיון במונח הזה אעמיד את ההגדרה על דיוק. מונח מס' 29, פתיח, נדון שוב בישיבה נוספת של הוועדה, בשל סיבוך כלשהו. הכוונה היא שהמילה תשמש לתרגום שני מונחים לועזיים קרובים אבל לא זהים.

מ' בר-אשר: אני שמח מאוד על ההערות של הא' אבנר. אני רוצה רק לומר, שלפי דעתי כדאי מאוד שהצעות מן הסוג של **מדרחוב**, שיש בהם עירוב שני עיצורים שונים, לא תצאנה מן האקדמיה אפילו כהצעה שנדחתה. ההצעה למעטפה תופחת שיש בה מיזוג טי"ת ותי"ו יכולה לעלות מן המדרחוב, אבל לא מן האקדמיה.

א' אבנר: לא הוועדה העבירה את ההצעות, אלא המזכירות.

מ' בר-אשר: אני חושב שגם המזכירות וגם הוועדה כדאי שינהגו בפעם הבאה בזהירות.

ש' אירמאי: רציתי להעיר שתי הערות נוהליות. ראשית, אני מציע שהוועדה למילים בשימוש כללי תצרך לכל מונח עברי שהיא ממליצה עליו גם את המונח האנגלי. למשל, במונח מס' 25 נזכרת המילה הגרמנית **צימר**, ולא נזכר המונח באנגלית. הסיבה לצורך

הזה היא פשוטה מאוד: כל המילונאים מתבססים על קביעות של האקדמיה, ולכן אולי מישו יתרגם תרגום לא נכון. ולכן חשוב שאם יובא תרגום לועזי כלשהו, שיהיה גם באנגלית.

הערה שנייה, יש מונחים שהוועדה למילים בשימוש כללי עוסקת בהם, ויש להם גם נגיעה לנושאים מקצועיים טכניים. רצוי שלדיונים על המונחים האלה יוזמנו גם בעלי מקצוע. למשל, במונח מס' 22 הציעו את המילה מְקַרָּא. אבל המילה משמשת כבר במונחי עיבוד נתונים אוטומטי במשמעות אחרת. במערכות מחשבים ישנו חלק הקורא מה שיש במחשב, והוא נקרא באנגלית reader. האקדמיה קבעה לחלק הזה את השם מְקַרָּא. לפי דעתי יש סתירה בין שתי הקביעות האלה. אבל לכל הפחות צריך לבדוק את הדבר עם בעלי מקצוע.

א' דותן: אעיר שתי הערות עקרוניות על הפסקאות האחרונות של הודעת הוועדה. קודם כול, הפסקה האחרונה העוסקת במעטפה מתנפחת היא לדעתי עניין חמור. צריך להדגיש בכל לשון של הדגשה שאסור להוציא לציבור הצעות שלא אישרה המליאה. אני מעיר על כך משום שכבר קרה בעבר שהצעות, שהיו לפני ועדה בגדר הצעות, נתפרסמו בפרסומי האקדמיה. להבא צריך להיזהר ולמנוע את הדבר הזה, משום שלפעמים לא מה שאנחנו חושבים שהוא ראוי הציבור חושב שהוא ראוי, והחלטתו של הציבור איננה עולה בקנה אחד עם החלטתנו. אני יכול להביא דוגמאות של מונחים שדלפו בדרכי עקיפין מדיוני הוועדות ונקלטו בציבור על אפה ועל חמתה של האקדמיה. כך קרה, למשל, למונח תסכול, שהגיע לציבור מדיוני הוועדה למונחי הפסיכולוגיה וחדר לשימוש, ובסופו של דבר נאלצה גם האקדמיה לאשרו. אם אנחנו רוצים שלא יקרו דברים כאלה, יש להקפיד על כך, וזה מתחיל בביתנו פנימה.

מ' בר-אשר: כלומר, אתה מצטרף להערתו של הא' אבנר.

א' דותן: אני מצטרף בהחלט ומחזק את דבריו. הערתי השנייה היא על הפסקה בהודעת הוועדה, שיש בה החלטה שלא להציע תחליף עברי לכמה מילים לועזיות. אני מציע לא לקבל החלטות כאלה. אפשר לא להציע מילה עברית; אבל להחליט שלא להציע מילה עברית פירושו של דבר שאנחנו מאשרים את המונח הלועזי. אם זאת החלטה פנימית של הוועדה נחא, ואין צורך להביא אותה למליאה. אבל האקדמיה אסור לה להחליט החלטות כאלה. הוועדה מחפשת עד שהיא מוצאת מונח מתאים. אם לא מצאה, היא תוסיף לחפש בעתיד.

הא' קדרי: בעניין הערתו של הא' אירמאי, להזמין מומחה במקצוע שהמונח שייך לו, אני חושב שזה עניין קשה. נוכל לפתור את הבעיה עם גמר המחשוב של מונחי האקדמיה, מפני שאז אפשר יהיה לדעת בעזרת המאגר הממוחשב מה משמעותו של המונח המוצע בכל אחד מן התחומים שהוא משמש בו. אם גם אחר כך ייוותרו לוועדה ספקות, תחליט הוועדה עצמה לפנות לעזרתם של מומחים. אבל אי אפשר לתלות את פעולתה של ועדה בהזמנתם של אנשים נוספים.

ש' אירמאי: הוועדה יכולה להציע שלא להביא את המונחים לאישור המליאה לפני הבדיקה.

א' פורת: על פי נוהלי העבודה של הוועדות כל המונחים מגיעים גם לוועדה המרכזית למונחי הטכנולוגיה בחיפה, ואנשיה יכולים להעיר את הערותיהם, כמו שעשה הא' אירמאי במקרה הזה של מְקַרָּאָה.

מ' זמלי: בעניין מְקַרָּאָה אני רוצה לומר שכל הנתונים שהביא הא' אירמאי מתחום עיבוד נתונים אוטומטי עמדו לנגד עיני הוועדה. המילה מְקַרָּאָה מופיעה כבר במילון הספרנות בתשל"ו והמונח האנגלי שם הוא microfilm reader. גם המפתח של פרקי עיבוד נתונים אוטומטי היה לפנינו. המילה איננה, בעצם, חידוש של הוועדה.

מ' בראשר: זו התשובה הטובה ביותר לשאלה של הא' אירמאי. המילה עברה את כל השלבים הנדרשים.

א' אבנר: בעניין הזמנת מומחים לדיון הא' אירמאי פורץ לדלת פתוחה: אנחנו עושים את זה. העניין שנדון כאן אינו מונח טכני. דברים שהם בפירוש מעניינה של הלשכה למינוח טכנולוגי אנחנו מעבירים לשם.

ש' הראבן: החלטתה של הוועדה לפסול מונח כגון אֵם חֲדָּה-הוֹרֵית היא שטות. אנחנו לא יכולים להתחמק מזה כל כך בקלות ורק לפסול; מוכרחים להציע מונח אחר.

א' טל: הכוונה היא לאם לא נשואה. נכון?

ש' הראבן: לא בהכרח. אולי אפשר לקבוע אֵם בּוֹדֶדָּת.

א' אבנר: אֵם לא נשואה זה כאילו ילד לא מן הנישואין, זו בעיה אחרת.

מ' בראשר: בזאת אנו מסיימים את הדיון העקרוני, שהתמקד בחלק האחרון של הודעת הוועדה. אני פותח עתה את הדיון בהצעות המונחים של הוועדה, ובשלב הראשון נדון בעשרת המונחים הראשונים ברשימה.

י' רצהבי: המונח המוצע ל-alarm, מְזַנֵּק, איננו הולם את המונח הלועזי, המביע את החרדה הקשורה בהופעת האש. המונח מְזַנֵּק קשור בדרך כלל בספורט.

מ' בראשר: לאו דווקא. "דן גור אריה יזנק מן הבשן" (דברים לג, כב).

י' רצהבי: אני שואל מדוע לא יהיה המונח אֵימְתָה, או אם אנו עוסקים באש, לְבַת אֵש. מונחים כאלה מביעים יותר מאשר מְזַנֵּק. מְזַנֵּק זה הפעולה שבאה בעקבות האש.

המונח **חֲמִרְמִרְת** אינו הולם את המשמעות במקרא. **חֲמִרְמִרְת** נגזרת מ**חִמְר**, יין, והיא מתאימה לשכרנות יתרה, כפי ש**סִחְרְחִרְת** מציינת את הסיכוב. לציון ההתפכחות אפשר לבחור במונח **פִּכְחָנוּת**.

המונח **מְקַדְיָמוֹן**: הצירוף הזה של צורת פועל בתוספת סיומת של שם הקטנה, איננו מקובל בלשון העברית. אני מציע **הִתְחַלְתוֹן**, מלשון **הִתְחַלָּה**.

א' אבנר: ייתכן שניסוח ההודעה למליאה הוא קצת רופף: alarm אינו במשמעות של יציאת כוחות; הכוונה היא לכוח היוצא לאזעקה קונקרטית לגילוי אש.

י' בלאו: בעניין הקבוצה היוצאת בגלל אזעקה (מס' 5) והיצור מעולם אחר (מס' 6), אני שואל את עצמי אם כדאי ליצור כלל מונחים. אולי כדאי להסתפק פשוט בתיאור העובדות. הדברים יובנו לפי ההקשר. לא נהניתי גם מהמונח **חֲמִרְמִרְת** (מס' 7).

א' אבנר: המונח **מְזַנֵּק** מוצע כאן לפי בקשתם של מכבי האש. הם קוראים לזה alarm באנגלית, ומעוניינים במונח עברי.

א' דותן: המונח **חֲלָלָי** איננו נראה לי, וגם לא **חֲלָלָיִת** ולא **חֲלָלָיִם**. יש למילים גם צלצול וטעם וניגון, ויש להתחשב בהם. אם אין דבר טוב יותר, טייס **חָלָל** טוב מ**חֲלָלָי**.

מ' בר-אשר: בלשון המדוברת קוראים **רְחִפֵּן** למי שמתנהג כאסטרונאוט.

א' דותן: המונח **קָלִיט** הוא חידוש שאיננו אומר כלום, וכדי שמונח ייקלט הוא צריך להביע קשר עם העניין. אין לי הצעה אחרת, אני רק מצביע על בעיה במונח המוצע. המונח high-tech - **טֶכְנֹלוֹגְיָה עֲלִיָּת**. למילה עילית יש משמעות של רמה ערכית גבוהה, ואינני רואה את זה מתקשר עם טכנולוגיה בכלל. אני מציע **טֶכְנֹלוֹגְיָה רְמָה**, כלומר טכנולוגיה בעלת רמה. נראה לי שזאת הצעה טובה יותר.

עמדתי לומר דברים גם על מונח מס' 5, כפי שהדברים מנוסחים בהצעה. לאור ההבהרה של יושב ראש הוועדה אני מביין עכשיו את ההצעה, אבל עדיין אינני מקבל אותה. המשקל **מְקַטָּל** איננו מתאים לציון הכוח היוצא, וגם לא הייתי רוצה לקשר את המושג הזה עם הזנקה, משום ש-alarm איננו דווקא מזניק. מה גם שהוועדה אומרת שהמונח אינו חייב להיות מיוחד לכיבוי אש. חשבתי על שורש אחר, זע"ק, המציין גם את הוצאת הקול, ההחרדה, וגם את ההזעקה והאיסוף של האנשים. השורש זע"ק טוב מן השורש זנ"ק.

מ' בר-אשר: אבל דובר על הכוח היוצא, המועק. לפי דעתי מתאים יותר **מְזַעֵק**.

א' דותן: אני רוצה ללכת אל השורש זע"ק. מכל מקום הוא קרוב יותר ל-alarm מהשורש זנ"ק. **מְזַעֵק**, במשקל שמציעה הוועדה, טוב יותר מ**מְזַנֵּק**, והכוונה: כוח שמזעיקים אותו. אם ימצא משקל טוב יותר, אשמח מאוד.

המונח alien איננו דווקא יצור מכוכב אחר. alien הוא אדם זר, והוא יכול להיות ממדינה אחרת, לאו דווקא מכוכב אחר. נראה לי שאפשר להסתפק במילה זר, אבל אם המונח הזה איננו מספק וצריך להוסיף לו תי, מכל מקום אין לחבר את שתי המילים למילה אחת. אמנם יש כבר תיידק, אך לא כדאי להוסיף ולקבוע מונחים במטבע הזה. מוטב תי-זר, במקף.

המונח תמרמרת איננו נראה לי. הדברים כבר נאמרו ואינני רוצה לחזור עליהם: 'חבלי התפכחות' איננו מונח, זו הגדרה, הסבר. נדמה לי שהיו כבר הצעות למונח הזה, בגלגולי דיונים קודמים. אולי נשמע אותם? אני יודע שהמונח הזה היה כבר בדיון לפני שנים והוצעו הצעות, אינני יודע אם היו טובות יותר. והערת האחרונה ל-teaser, תגרית. באוזני זה איננו מצלצל לשון גירוי, כפי שמתכוונת הוועדה, אלא לשון תיגר ותגרנות.

ש' הראבן: גם המשמעות הזאת היא ממין העניין.

א' דותן: לא, לא. אני מציע לחפש משקל אחר.

ש' הראבן: מונח מס' 2 - אסטרונוט, תללאי - המילה נגזרה מאותם אנשי יאסון, הארגונואוטים, שהפליגו בספינה ארגוס לחפש את גיזת הזהב. מכל מקום התרגום טיס תלל איננו מדויק, מפני שבחללית כזאת רק אדם אחד או שניים הם הטייסיים; כל השאר דינם כדין המלחים והספנים של יאסון. לכן צריך למצוא מילה כלשהי כגון ספן תלל ולא טיס תלל. המונח דרוש, ויהיה דרוש יותר ויותר בשנים הבאות, כשהאקדמיה תיכנס למאה העשרים ואחת.

ר' סיוון: יש מונח רווח: מרקיען.

ש' הראבן: מרקיען נשמע קצת אחרת...

המילה תיזר לציין alien היא כל כך מקובלת בכתב ובעל פה, שאני בכלל לא מסוגלת להאמין שנוכל לעקור אותה. התרגום המדויק של alien איננו זר כי אם נכרי, ר-alienation הוא ניכור. זאת אומרת המילה alien, נכרי, דבר שאני מנוכר לו, חזקה יותר מ-stranger, שפירושו זר.

א' פורת: אני רוצה לומר שהוועדה עשתה עבודה יפה. המילה מונק יפה מאוד. רק על שני מונחים יש לי להעיר. קשה לי המילה תללאי. אני רואה את המונח בהקשר רחב, בתור מתרגם ועורך. נניח שאנחנו אומרים שהחללית שוגרה לחלל ובה שני חללאים, זה קצת קשה. אולי בכל זאת מוטב לומר טיס תלל. אפשר לקרוא לכל אנשי הצוות טייסי חלל, גם אם אינם מנהיגים את החללית.

למכשיר ה'ריצה' (מס' 8) מוצע לקרוא מסלת פשר. אני מבין שזה מה שקרוי באנגלית treadmill. אני תרגמתי את זה פעם מן-ישה.

א' טל: הכוונה איננה לזה. מדובר פה בסרט גומי שאתה רץ עליו, ולא במכשיר בעל דוושות.

ר' סיוון: אני מציע: מְרִיץ.

מ' אזר: מונח מס' 4 - נדמה לי שבאנגלית high-tech זה לא בדיוק high-technology. נדמה לי שאפשר לומר באנגלית ביטוי כמו high-tech industry. יש בביטוי הזה משהו נוסף: כל high-tech הוא גם technology, אבל לא להפך. כשאומרים high-tech הכוונה היא לתעשייה העוסקת בעיקר במחשבים, או לפחות בכלים שהחלק המחשובי שבהם הוא עיקרי. אפשר היה לחשוב על משהו מעין טְכְנֹלוֹגִית מְחֻשָּׁב, אבל אני חושש שלא יקבלו את זה כי זה computerize וזה משהו אחר. ולכן אילו אפשר היה למצוא מונח שישלב את התואר מְחֻשָּׁבִי, יהיה זה הדבר הטוב ביותר.

רגילים לכתוב וגם לומר ביטויים מהסוג: ארץ מפותחת בתעשיית היי-טק. יש היי-טק גבוה בארץ פלונית. אנחנו צריכים לנסות ולמצוא מקבילות מדויקות למונחים האנגליים האלה. אין להתבייש בכך. לא תמיד צריך למצוא משהו עברי מקורי, לפעמים התרגום המילולי הוא הדבר הטוב ביותר. הציבור מכיר את המונח הזה מתוך האנגלית, מתוך הטכנולוגיה, ולכן מוטב שהתרגום יהיה מדויק ככל האפשר, גם אם הוא סוטה פה ושם מכמה עקרונות טהרניים.

מ' בראשר: אם אני מבין את כוונתך, אתה רומז להעברת המונח מן השם אל שם התואר.

מ' אזר: אני רואה במונח high-tech תואר יותר משם, ולכן הייתי מציע משהו כמו טְכְנֹלוֹגִיָּה עֲלִיָּה: תְּעִשִּׂיָּה טְכְנֹלוֹגִית או פְּתֻרֹנוֹת טְכְנֹלוֹגִיָּים, במקום פתרונות של היי-טק. high-tech הוא, לטעמי, מונח המביע תואר, סוג של תעשייה; לא סתם תעשייה גבוהה או טכנולוגיה רמה או מעולה או עילית או על. אני רואה ב'טְכְנֹלוֹגִיָּה' הזה תחילית, כמו מְטָה. אפשר לדבר על תְּעִשִּׂיָּה טְכְנֹלוֹגִית ואפילו על טְכְנֹלוֹגִיָּה טְכְנֹלוֹגִית. זה נשמע קצת משונה, אבל זה אפשרי.

אשר למונח מס' 10 - הא' דותן הזכיר שתַּגְרִית איננה נראית לו, וגם בעיניי המילה איננה מתאימה. זה נשמע כמו תַּקְרִית. כדי לשמור על השורש גר"י, אני מציע גְּרִיץ, על משקל קְרִיץ. תפקידו של הסרטון הזה הוא לגרות את קהל הצופים. הייתי מעלה בדעתי גם מְגָרָה, אבל לא ידעו איך לקרוא את המילה, מְגָרָה או מְגָרָה, ולכן מוטב גְּרִיץ.

א' טל: בעניין ה-high-tech, אתה טועה: אם תחפור תעלה מים המלח לאילת באמצעים טכניים מודרניים על ידי מחשב - זה לא יהיה high-tech; אבל אם תיצור בורג מיוחד לצורך מסוים, היצרן יקרא לזה high-tech. לא רק אמצעי הייצור קובעים פה, אלא גם המוצר. ובהחלט יש עומס ערכי לדבר הזה.

מ"צ קדרי: אתחיל במונח מס' 4. אני רוצה לשמור על התוספת הערכית שאני שומע בכיטוי high-tech, ועל כן לדעתי ההצעה טכנולוגיה עלית מתקבלת על הדעת. אני רוצה לשאול את המתרגמים ואת הסופרים איך אתם קוראים ל-haute couture? השם המתאים הוא אפנת תפירה עלית, או מעלה. גם בענייננו צריך לבחור אחת משתי אלה. במונח מס' 5 - אני מקבל את הרעיון להשתמש בשורש זע"ק בצורה של מְזַעֵק או מְזַעֵקה, במשקל מועקה. המילה מְזַעֵקה יכולה להתפרש בשני המובנים, הן שם הפעולה או שם התהליך הן הכוח היוצא על ידי ההזעקה.

במונח מס' 6 - alien - אני מסכים שיש בזה המשמעות של הניכור. אבל חיזור מעורר את האסוציאציה של חיבר, כלומר שאין מדובר באדם אלא בחיה כלשהי. אפשר לומר יצור חי. תאמרו שאולי זה לא יצור, אז מה זה? אֵל? יצור זר. למונח מס' 9 מציעים כאן מְקַדְיִמוֹן. אני הייתי מעדיף ביטוי שיש בו גם משמעות של לשון טעם, מטעימון. מטעימים את הציבור חלק מן הסרט.

א' אבנר: הצרה היא שאין אנו הוגים טי"ת ועי"ן כראוי.

מ"צ קדרי: במונח מס' 10 - במקום השורש גר"י אני מעדיף מְעוֹרֵר. לא רק לגרות אפשר, אפשר גם לעורר.

ע' אורנן: אני רוצה להעיר הערה כללית: המקור באנגלית איננו צריך להיות מנחה אותנו בשום מובן אטימולוגי. למילה האנגלית alarm יש כמה משמעויות, אבל אנחנו דנים כרגע במושג מסוים (מס' 5), ואת המונח הראוי לו צריך לחפש באופן ישיר בעברית, ולא ללכת שולל אחרי משמעות נוספת שיש למילה הלועזית. אין לזה חשיבות. אבל יש לי לומר על המשקל של מְזַנְק, שהוא איננו מתאים לקבוצת אנשים שיוצאת יש לנו משקל ברור מאוד לציון קבוצה של אנשים, ואני מציע להשתמש בו ולקבוע זְנָקָה. יש שקיפות למילה הזאת. היא מציינת יחידה קטנה שהיא מזנקת למקום בעת הצורך.

למונח מְקַדְיִמוֹן: גם לי מפריעה העובדה שצורך ההקטנה מיתוסף לצורת בינוני, ועל כן אולי כדאי לחשוב על צורה כמו קְדִימוֹן.

ועכשיו למונח מס' 6 - קודם כול אני רוצה לומר שהמונח חִיָּר יפה מאוד בעיניי, ואני מסכים עם אמציה פורת שנעשתה כאן עבודה נהדרת. אבל אני רוצה לאמר גם משהו ביחס למילה alien, שפירושה 'זר מאוד, נכרי'. מי שבא לאנגלייה מארץ אחרת צריך להירשם ב-Bureau of Aliens. ואם תשאל מיהו foreigner, יאמרו לך: תהיה עשר שנים באנגלייה ותתאזרח, ואז תהיה foreigner...

ש' אירמאי: גם אני רוצה להצטרף לקביעה שהוועדה עשתה עבודה מצוינת. אני רוצה להעיר משהו על ההערות שהושמעו כאן. ישבה ועדה שהתכוננה לדיון וקיימה ויכוחים ודיונים - ובאים פה חברים ואומרים שמונח מסוים אינו לפי טעמם, או שלדעתם האנגלית מציינת משהו אחר. אני מבין שמעירים הערה לשונית. אבל בדרך כלל המונחים המוצעים הם תקינים מבחינת הלשון, ועונים פחות או יותר למושג שבאו

לציין. מוטב שלא לבטל כלאחר יד את הודעתה של הוועדה שהשקיעה בדיון מאמצים מרובים. זו הערה כללית לגבי הוועדה הזאת במיוחד, שהיא אחת הוועדות החשובות אצלנו.

עכשיו אגיב על הטענות שהושמעו פה על המונחים.

חֲלָלַי הוא אפשרי. אפשר אולי לשנות קצת ולקבוע חֲלָלִין. ואפשר גם להשאיר את המילה אֶסְטְרוֹנוֹט. יש בטכניון פקולטה לאווירונאוטיקה. ובכן, מדוע לא להשאיר אֶסְטְרוֹנוֹט? יש מונחים בין-לאומיים שהם ידועים ומובנים לכול, כמו אימפריה או סוציאליזם, ואין צורך לשנותם. אגב, לא אֶסְטְרוֹנָאוֹט אלא אֶסְטְרוֹנוֹט; כך היא החלטת האקדמיה לגבי ניקוד מילים זרות.

מונח מס' 4 - high-tech: קודם כול, באנגלית יש שם עצם high-tech ויש שם תואר high-tech. כך אופייה של האנגלית, שאותה מילה יכולה לשמש גם בתור פועל וגם בתור שם עצם. בעברית יש צורך בשני מונחים.

מה זה high-tech? שמעתי כאן כל מיני דעות מוזרות. זה לא עניין של מחשבים, ולא עניין של בורג מיוחד, אלא שימוש בשיטות חדישות ובחומרים חדישים. כשמכנינים, למשל, חומר כימי חדש היוצר מהפכה, כמו הטרנזיסטור, זה high-tech. זה לא קשור בהכרח במחשבים.

נוכל לקבל את הצעת הוועדה, טְכְנֹלוֹגְיָה עֲלִית. אפשר גם לקבל את ההצעה ששמענו ולקבוע שם עצם טְכְנֹנָה עֲלִית, שזה לדעתי צירוף טוב, ותואר - טְכְנֹנָה עֲלִי. כך נפתור את הבעיה של שם העצם ושם התואר.

אשר ל-alarm, מאימתי אנחנו מתרגמים אנגלית? האקדמיה ללשון העברית איננה מוסד תרגומי. לכן לדעתי אסור להתייחס אל האסוציאציות שמעלה המילה האנגלית, אלא יש לרוץ לגופו של עניין, וכבר אמר את זה הא' אורנן. מדובר פה על יציאה פתאומית וקריאה פתאומית למשהו. השורש זנ"ק מצוין: אין פה אזעקה, אין פה אימה, זה לא מוכרח להיות דווקא לאסון; המזנק הזה יכול להיות אפילו כדי לקבל אורחים חשובים שבאים פתאום. אולי זה מפיל אימה על המקבלים אותם, אבל אין לזה כל קשר עם האסוציאציה שמעוררת המילה alarm. רוב האנשים אינם בקיאים באנגלית. הם יודעים את האנגלית העממית או את האנגלית הישראלית היומית. האנגלית הישראלית בדרך כלל איננה נכונה, והמשמעים שניתנו אינם נכונים. אסור להתבסס על זה. המשקל המוצע דווקא מתאים: מִפְקֵד, מִשְׁמֵר ומְצַעֵד הם קבוצות של אנשים. מאידך גיסא, משקל זְנָקָה אינו מתאים, כי שמות כמו פְּמוֹרָה, פְּהֵנָה מציינים את כלל הכמרים וכלל הכוהנים.

חִיָּזָר שאנו דנים בו הוא יצור חי מעולמות אחרים, והמונח המוצע הוא מצוין. alien באנגלית יש לו אלף פירושים, ואין להם חשיבות לענייננו. אין מקום לטענה הדקדוקית על מְקַדְיִמוֹן. יש עוד מילים במשקל הזה: מְקַבְּלוֹן ומְצַחִיקוֹן. אינני מבין את הטענות כנגד תְּגָרִית. האסוציאציה שונה אצל כל אחד. אבל המשקל הוא טוב, ויש מילים דומות לזו, כגון תְּסָרִיט.

ש' הראבן: ברוח דבריו של הא' אירמאי, האם אי אפשר לקרוא ל-high-tech בשם יְצָרָה עֲלִית?

ש' אירמאי: המילה יְצָרָה שקולה במשקל המשמש לתכנות מסוגים שונים, כגון תְּכָנָה, לְמִדָּה, חֲמָרָה, ובדיבור העממי אפילו גְּנָבָה. לא טוב להכניס פה מונח מתחום אחר לגמרי.

ש' הראבן: אני משערת שהוועדה עמדה על כך שאסטרונאוט גזור מן המילה כוכב.

א' אמיר: אני רוצה להצטרף לרמז של שכנתי הגב' הראבן. אפשר לחשוב בהחלט על פּוֹכְבָאֵי וכוֹכְבָאֵים, ולא בשמים היא.

למונח high-tech, אני מציע טְכָרוֹם. ואז יש שְׂיטוֹת טְכָרוֹם וכיוצא בכך בסמיכות. אשר לְמִזְנָק - אולי אין יודעים מה זה. בשחייה, בצליחת הכנרת וכיוצא בכך, אומרים מדי פעם היה מִזְנָק, וכך בספורט בכלל. לכן, כדי לייחד את העניין, אני מציע מְנָח. יש כלים במשקל הזה.

ש' אירמאי: לא, מְנָח זה סידור של שני לוחות עץ הנוגחים זה בזה. המונח משמש גם בתחום הריתוך.

א' אמיר: אין זה מפריע לי שיש גם לוחות חיבור כאלה... מונח מס' 6 - אני מציע לחשוב על האפשרות לקרוא ל-alien יְרָאֵי במקום חִיָּזָר. אשר ל-hang over - כאמור, היו כבר דיונים במונח הזה. אני עצמי השתמשתי כמה פעמים במילה יוֹתֶרֶת. בפיזיולוגיה ובאנטומיה יש יוֹתֶרֶת הכבד, כלומר המילה כבר קיימת.

מונח מס' 8 - למזלי אני נמצא במכון כושר. שם יש למסילה הזאת שם קבוע ופשוט: מְסֻלָּה נְעָה.

אשר למונח מס' 9, אני שמח שהקרבה ביני לבין הא' אורנן באה כאן לידי ביטוי. גם אני חשבתי על קְרִימוֹן, בלי מ"ם.

ואשר למונח מס' 10, אני מסכים שצלצולה של תְּגָרִית דומה מְדֵי לתְּקָרִית. אם נשתמש בשורש גר"י, הייתי אומר אולי מְגָרוֹן או מְגָרִית.

ש' הראבן: מְגָרִית - זה נהדר.

א' אבנר: יש דברים שלא אעיר עליהם מפני שהם פשוט עניין של טעם. בדרך כלל יש בוועדה חילוקי דעות אם לבחור במשקל זה או במשקל זה. מחליטים על פי הרוב, ועל זה אין נהרגים. אבל יש כלל אחד שנקוט בוועדה הזאת, וכל זמן שיש לי השפעה עליה אשתדל ליישם אותו, והוא שלא להתגרות לחינם, אם אין לזה סיבה חשובה, כמה שמקובל באיזה שהוא תחום. אני משתדל לאשר מונח קיים, גם כשדעתי לא הייתה נוחה מן המונח הזה אילו הייתי בא אל טבולה רְנָה. חִיָּזָר מקובל היום בסרטי המדע הבדיוני, ולא ראינו טעם חשוב מאוד להתגולל עליהם ולהפוך את המקובל. הוא הדין בְּמִזְנָק, וכוונתי לא למילה אלא לשורשה. גם בצה"ל וגם אצל מכבי האש, שמהם באה הבקשה, קוראים לפעולה הזאת הַזְנָקָה. נכון שבספורט יש להזנקה משמעות

אחרת, אבל לפעולה הזאת של קריאת כוח למשימה דחופה ומידית קוראים בצה"ל ובכל מקום אחר הזנקה. לכן נוקקנו לשורש הזה מכיוון שהוא חי וקיים. לא דיברתי כרגע על ההצעה של אורנן, זְנָקָה. זה שייך באמת לעניינים של טעם לבחור במשקל זה או במשקל אחר. אבל השאלה באיזה שורש להשתמש כאן הושפעה מן המצוי.

ע' אורנן: אבל אתה מדבר על המילה הזאת! יש משמעות למשקל מְזַנֵּק והיא שונה מזו של זְנָקָה. שתי המילים יכולים להתקיים: יציאת הכוחות היא מְזַנֵּק, ואילו הכוח היוצא הוא זְנָקָה.

א' אבנר: למה אתה מתעקש לגרור אותי לוויכוח על דבר שאינני רוצה להתווכח עליו? לא אחווה את דעתי על דברים שהם עניין של טעם. יעמדו לגורלם בהצבעה.

מ' בראשר: תודה רבה לכל המשתתפים בדיון. אני מבקש להעיר רק הערה אחת בוויכוח הזה: אני חושב שטוב תעשה האקדמיה אם לא תלך בדרך שתצמצם משקל אחד להוראה אחת בלבד. אני אומר זאת כנגד ההתנגדות למְזַנֵּק. אין הכרח בעיניי, ובעיני גדולים וטובים ממני, שמשקל אחד תדבק בו רק הוראה אחת. ניגש עתה להצבעה ונלך לפי סדר המונחים. המונח מס' 1 הוא רְעִיּוֹנָאִי (copywriter), ואף אחד מן המתדיינים לא העיר עליו. נצביע עליו. נצביע אפוא על אישור המונח.

הצבעה

המונח רְעִיּוֹנָאִי (copywriter) אושר ברוב גדול.

מ' בראשר: אנחנו מגיעים אל האסטרונאוט. רשומות לפניי ההצעות חָלְלָאִי, טִיס חָלְל, פּוֹכְבָאִי, מְרַקֵּעַן וְאַסְטְרוֹנוֹט.

ג' גולדנברג: גם השם אִיש חָלְל מקובל למדי.

מ' בראשר: נצביע גם עליו. בשלב הראשון אפשר להצביע על כמה הצעות.

הצבעה

- 8 - בעד הצעת הוועדה, חָלְלָאִי
- 11 - בעד טִיס חָלְל
- 9 - בעד אִיש חָלְל
- 2 - בעד פּוֹכְבָאִי
- 1 - בעד מְרַקֵּעַן
- 9 - בעד אִיש חָלְל (או אִיש חָלְלָאִי)

מ' בר-אשר: ההצעות שקיבלו רוב הן טִיס חָלָל, אִיש חָלָל, אֶסְטְרוֹנוֹט. נכריע עכשיו בין השלוש הללו. בשלב הזה אפשר להצביע רק פעם אחת.

הצבעה

- 11 - בעד טִיס חָלָל
- 8 - בעד אִיש חָלָל
- 4 - בעד אֶסְטְרוֹנוֹט

התקבל המונח טִיס חָלָל.

מ' בר-אשר: על מונח מס' 3, קָלִיט, שמעתי השגות, אבל לא שמעתי חלופה. נצביע אם לאשר את המונח או להחזירו לוועדה לדיון נוסף.

הצבעה

- 16 - בעד קָלִיט
- 3 - נגד

המונח קָלִיט (video clip) אושר.

מ' בר-אשר: עכשיו אני מגיע למונח מסובך, high-tech, ואני מבקש לעזור לי בהצגת ההצעות. הוועדה מציעה טְכְנֹלוֹגְיָה עֲלִית, הצעת המיעוט בוועדה היא טְכְנֹלוֹגְיָת עַל או תַעֲשִׂית עַל, צירוף ההצעות של הא' אירמאי ואזר היא שם העצם טְכְנֹ עֲלִית ושם התואר טְכְנֹ עֲלִי. הצעות נוספות הן טְכְנֹלוֹגְיָה רְמָה וטְכְרוֹם. הגב' הראבן, האם את עומדת על הצעתך, יַצְרָה עֲלִית?

ש' הראבן: לא. החברים לא קיבלו אותה.

א' פורת: אם אין לנו הכרח גמור, מוטב שלא ליצור מפלצות כמו טְכְנֹ עֲלִית.

מ' בר-אשר: זו עמדתך, ואני מניח שיש לה כמה תומכים. גם אני חושב כך, אבל השאלה תוכרע בהצבעה.

הצבעה

- 15 - בעד הצעת הוועדה, טְכְנֹלוֹגְיָה עֲלִית
- 3 - בעד טְכְנֹלוֹגְיָת עַל
- 4 - בעד טְכְנֹלוֹגְיָה רְמָה
- 4 - בעד התואר טְכְנֹ עֲלִי והשם טְכְנֹ עֲלִית
- 6 - בעד טְכְרוֹם

מ' בראשור: יש פער גדול בין שתי ההצעות שקיבלו את מרב הקולות, אבל מפני שההצעה טְכָרוֹם נשמעה לראשונה לפני זמן קצר נצביע מחדש על שתי ההצעות.

הצבעה

- בעד טְכָרוֹם - 5
- בעד טְכָנוֹלוֹגְיָה עֲלִית - רוב גדול

התקבלה הצעת הוועדה: טְכָנוֹלוֹגְיָה עֲלִית (high-tech).

מ' בראשור: עכשיו אני מבקש לחזור למונח מס' 5, ההצעות הרשומות בפנינו הן: מְזַנֵק, זְנָקָה, מְזַעֵק, מְזַעֵקָה ומְנָח.

ע' אורנן: אתה נתת פה הנחיה עקרונית, לבחור מילה אחת. אבל יש כאן מקום לשתי מילים. שם הפעולה יכול להיות מְזַנֵק, והכוח היוצא - זְנָקָה.

מ' בראשור: שם הפעולה הוא הַזְנָקָה, והוא כבר קיים!

ע' אורנן: לאו דווקא. שם הפעולה יכול להיות גם מְזַנֵק, אם רוצים לייחד לו מונח מוגדר. זה מצוי בעברית מקדמת דנא. לעומת זה הקבוצה, הכוחות היוצאים לפעולה, יכולים להיקרא זְנָקָה.

א' פורת: אני רוצה להציע עוד הצעה אחת, אף על פי שהצעת הוועדה יפה בעיניי מאוד: כמו שיש לנו מְאַרְב והְאֹרְב, כך אפשר גם הַזְנָק.

א' דותן: יש לי בקשה לשינוי בניסוח המונח שאנו באים לתרגם: נוציא את ה־alarm מכאן ונכתוב "כוחות היוצאים לכיבוי אש". אפשר להוסיף בסוגריים "בלשון הדיבור alarm". אם ייעשה כך, אני מוכן לתמוך במְזַנֵק.

מ' בראשור: אני רוצה לסכם: עלו פה שבע הצעות, הכרוכות בשלושה שרשים. שלוש הצעות מן השורש זנ"ק, שלוש מן השורש זע"ק ואחת מן השורש גו"ח או גי"ח. אני חושב שלא אסלף את דברי המליאה, אם אציע להצביע לפי השרשים במקום להצביע שבע פעמים. אחרי שייבחר השורש, נכריע בין הצורות השייכות לו.

הצבעה

- בעד השורש זנ"ק - 17
- בעד השורש זע"ק - 6
- בעד השורש גו"ח (גי"ח) - 2

ש' אירמאי: עכשיו אני חוזר ושואל אם דנים בכוחות או ביציאה לפעולה.

מ' בר-אשר: בכוח היוצא. יש לתקן את נוסח ההצעה למליאה. נצביע תחילה על שלוש ההצעות, ואפשר להצביע יותר מפעם אחת.

הצבעה

- בעד הצעת הוועדה, מְזַנֵּק - 15
- בעד זְנִיקָה - 12
- בעד הַזְזִינֵק - 1

מ' בר-אשר: עכשיו נכריע בין שתי ההצעות שקיבלו את מרב הקולות.

הצבעה

- בעד מְזַנֵּק - 15
- בעד זְנִיקָה - 12

התקבלה הצעת הוועדה: מְזַנֵּק - הכוח היוצא לפעולה (כגון לכיבוי אש; כינוי באנגלית: alarm).

מ' בר-אשר: ההצעות למונח מס' 6 הן חִיזָר, זְרָאי, יְצוּר זָר. אם תקבל המילה הראשונה נדון אם לכתוב אותה כמילה אחת או כשתיים.

הצבעה

- בעד הצעת הוועדה, חִיזָר - 19
- בעד זְרָאי - 2
- בעד יְצוּר זָר - 5

מ' בר-אשר: נתקבלה המילה חִיזָר, ונותר לנו רק להכריע אם ננהג בה כמנהג החיידק, ואז יבואו ויטענו שצריך להגיד חִיזָר, או שנכתוב שתי מילים נפרדות.

הצבעה

- בעד כתיבה כמילה אחת, חִיזָר - 10
- בעד כתיבה כשתי תיבות - 7

הוחלט לקבוע חִיזָר (alien).

מ' בר-אשר: ההצעות למונח מס' 7 הן חֲמֻרְמֻרָת, חֲבָלִי הַתְּפַכְּחוֹת, פְּכָחְנוֹת ויִוְתָרָת. גם כאן נצביע פעמיים.

הצבעה

- בעד חֲמֻרְמֻרָת - 15
- בעד חֲבָלִי הַתְּפַכְּחוֹת - 7

- 1 - בעד פְּכָחוּת
- 3 - בעד יוֹתָרָת
- הצבעת הכרעה
- 15 - בעד חֲמֵרְמֶרֶת
- 3 - בעד חֲבֵלֵי הַתְּפָחוֹת

הוחלט לקבוע חֲמֵרְמֶרֶת (hangover).

מ' בר-אשר: למכשיר הריצה במונח מס' 8 יש שתי הצעות: הצעת הוועדה, מְסֵלֶת פֶּשֶׁר, והצעה המבוססת על מנהג הלשון, מְסֵלָה נְעָה.

י' בלאו: מְסֵלָה נְעָה היא דר־משמעות. גם בבתי חרושת יש מסילות נעות.

ע' אורנן: מסילה נעה יש למשל בשדה תעופה. ההצעה מְסֵלֶת פֶּשֶׁר מציינת את התפקיד המיוחד של המכשיר.

ר' סיוון: כשנפגעת, שאל אותי הרופא בבית החולים איך לקרוא למכשיר כזה שאתה דורך עליו ואתה מתחיל לרוץ. השבתי: מְרִיץ, וההצעה נשאה חן בעיניו. אני מציע את הצעתו, ואני מקווה שהפעם אקבל יותר מקול אחד...

הצבעה

- 18 - בעד מְסֵלֶת פֶּשֶׁר
- אין - בעד מְסֵלָה נְעָה
- 7 - בעד מְרִיץ

הוחלט לקבוע מְסֵלֶת פֶּשֶׁר.

מ' בר-אשר: למונח מס' 9, promotion ('promo'), הוצעו ההצעות האלה: הצעת הוועדה מְקֵדִימוֹן, הצעת מיעוט בוועדה - אֶקְדֵם, וכן קְדִימוֹן, מְטֵעִימוֹן וְאֶתְחֵלְתוֹן. הצעה נוספת היא לא לתרגם ולא ליצור מונח עברי. יש לנו אפוא שלוש הצעות הקשורות בשורש קד"ם, אחת בשורש תח"ל, אחת בשורש טע"ם, וכן הצעה שלא לקבוע מונח.

א' טל: אני רוצה להעיר שיש פה טעות. הלוא אין מדובר בהתחלה של סרט, אלא בקטע מתוך הסרט, ואפילו מסופו. אי אפשר לגזור את המונח מלשון התחלה.

ג' בירנבאום: אם הצופה ראה את הסרטון הזה, זאת הייתה ההתחלה בשבילו.

מ' בר-אשר: המצביעים ייקחו אל לבם את הערת הא' טל.

ר' סיוון: יש לי הצעה אחרת: מסקרן.

מ' בר-אשר: הא' סיוון, את ההצעה הזאת לא הצעת קודם ולכן אינני יכול להביאה להצבעה.

הצבעה

- 17 - בעד הצעה הקשורה בשורש קד"ם
- אין - בעד השורש תח"ל
- 2 - בעד השורש טע"ם
- 4 - בעד ההצעה שלא לקבוע מונח

- 2 - בעד מקדימון
- 7 - בעד אקדם
- 10 - בעד קדימון

הוחלט לקבוע קדימון ('promo, promotion').

מ' בר-אשר: הגענו למונח מס' 10, teaser, וההצעות שהוצעו הן תגריט, גרין, מגרון ומגריט.

לבד מזאת יש מעורר ויש הצעה שלא לקבוע מונח כלל.

הצבעה

- 15 - בעד גזירת שם מן השורש גר"י
- אין - בעד מעורר
- 1 - בעד מסקרן
- 3 - בעד ההצעה שלא לקבוע מונח

- 5 - בעד תגריט
- 11 - בעד גרין
- אין - בעד מגרון
- 4 - בעד מגריט

הוחלט לקבוע גרין (teaser).

מ' בר-אשר: עתה נפתח את הדין בשאר המונחים שבעמוד הראשון של ההודעה למליאה, כלומר מונחים מס' 11-19.

א' דותן: המונח hub פירושו טבור, כמו טבור הארץ. זהו התרגום, ואין צורך להמציא מונח חדש.

י' רצהבי: בחירת השורש נש"א לציון 'מכשיר' לנשיאת תינוק היא בחירה מוצלחת, כמו "על צד תנשא" (ישעיהו סו, יב) "כאשר ישא האמן את הינק" (במדבר יא, יב). אלא מאי? במקום מנשא אני מציע לומר משאון. צורן ההקטנה מתאים פה.

א' אבנר: מנשא הוא המונח המקובל בצה"ל למכשיר הזה.

י' רצהבי: ובכל זאת, אפשר לקבוע שם מיוחד למכשיר לנשיאת תינוק. המונח הלוועזי לחדר השירותים בבית משרדים הוא קצר, hub, ואילו ההצעה מרפז שרות היא ארוכה מדי. מדוע לא נבחר במילה תשרית, מקום שמקבלים בו שירותים? לאוטומט המכירות (vending machine) אפשר לבחור שם באותו המשקל, תמפיר.

א' פורת: check-in הוא בעצם רישום כניסה, ו-check-out הוא רישום יציאה. אלה השמות שראוי לקבוע.

ל'פולמבה' אני מציע לקרוא חותם עופרת או חותמת עופרת. סגור הוא שם כללי מדי לזה.

במונח שייקבע לקילומטרו' כדאי, לדעתי, לכלול את המילה קילומטרים. אפשר לקבוע בפשטות גמורה: מספר הקילומטרים. אף אחד לא ידע מהי נסועה.

א' אמיר: אין לי הצעה ספציפית ל-check-in, אבל מדובר ברישום כניסה. אשר לפנצ'רייה - פנצ'ר הוא נקר. ומי שמתקן אותו צריך להיקרא בשם שייגזר מן המילה הזאת.

לגבי hub, אני תומך בהצעתו של הא' דותן, טבור. אם רוצים לייחד מונח לכך אפשר לקרוא לזה מטבר.

בעניין 'קרדיט' אנחנו בבעיה. ההצעה מזנה איננה מניחה את הדעת, אף שאין לי הצעה אחרת. צורת הרבים תהיה מזכים, ובכתיב לא מנוקד תהיה פה בעיה. ועוד, מה בנוגע לקרדיט במונח האקדמי? אם למד הסטודנט כך וכך שיעורים, הדבר מזכה אותו בקרדיט. לא נאמר כאן אם גם זה ייקרא מזנה.

י' בלאו: אינני רוצה לטבוע מילה חדשה לקרדיט. אני מציע שיאמרו "יוצרי התכנית".

גב"ע צרפתי: בעניין צמיגאי, אין רע בגזירת שם בעל המקצוע מן החומרים שהוא מטפל בהם. מי שהתקלקל שעונו הולך אל השען, וכמו כן מי שיש נקר בצמיגו הולך אל הצמיגאי.

א' פורת: הצמיגאי איננו עוסק רק בתיקון צמיגים. אפשר לקנות אצלו צמיג חדש, אפשר לאזן גלגלים, ואפשר לטפל בכל מה שקשור לצמיג.

א' אלדר: אני חושב שהשם בדיק מתאים בדיוק לציון check-in. בכל שדות התעופה נערכות בדיקות check-in, בדלפקים מיוחדים, שראוי לכנותם דלפקי בדיק. הרישום

איננו מיוחד לדלפקים האלה. הוא נעשה גם במקומות אחרים, בשלבים שונים של תהליך העלייה לטיסה.

א' פורת: למה לא בדיקה, למה בידוק?

ש' אירמאי: בוועדה נערך דיון מקצועי מדוקדק מאוד על ההבדל בין בדיקה ובין בידוק. כל המוסדות העוסקים בבדיקות לסוגיהן זקוקים להבחנה בין testing (בדיקה) ובין checking. נכון, גם checking הוא סוג של בדיקה, אך יש צורך בהבחנה בינו ובין testing. בבדיקה לוקחים דבר שטרם נבחן ובוחנים אותו מצדדים שונים, ואילו בבידוק אין חוזרים על הבדיקה, אלא רק מסמנים שהדבר הנבדק הוא בסדר, 'מסמנים v'. לדוגמה, לפני טיסה נדרש הנוסע לאשר את טיסתו שלושה ימים מראש. כאשר הוא ניגש לאשנב בודקים רק אם טיסתו מאושרת.

א' אלדר: מְנָשָׂא בצבא מציין בעיקר למכשירים, ואילו כאן אין מדובר במכשיר אלא בנשיאת ילדים. בנבואת עמוס נאמר (עמוס ד, ב): "וְנִשְׂא אֶתְכֶם בַּצְּנוֹת", ויש מפרשים האומרים שהכוונה היא לסלים שנושאים בהם בני אדם, והמילה קשורה למילה הארמית צָנָא, שפירושה 'סל'. אפשר לייחד את השורש הזה למתקן לנשיאת ילדים.

ש' אירמאי: בצבא יש התקן שצריך לשאת אותו, והוא נקרא מְנָשָׂא.

א' אבנר: במילון החדש של צה"ל המונח שונה מנקבה לזכר, ונקבע מְנָשָׂא.

ע' אורנן: המילה מְנָשָׂא נפוצה ומשמשת בפי כול. לא שמעתי אדם המשתמש במכשיר ואינו משתמש במילה. אין מה להתוכח פה.

ש' אירמאי: המונח הזה נראה לי מתאים, גם מבחינת השורש וגם מבחינת המשקל. את המילה קִילוּמֶטְרִי כדאי להשאיר כמות שהיא. המילה הזאת קיימת רק בעברית. באנגלית אומרים mileage.

מ' אזר: המונח בידוק אינו נראה לי. אנחנו רגילים לקשר בין שם הפעולה לבין פועל מסוים. הפועל בִּדֵק אינו קיים.

מ"צ קדרי: check-in עושים גם בבתי מלון. הרישום שם לא ייקרא בידוק, אלא יישאר רישום, ויוצא שאנחנו יוצרים הבדלה בין רישום ובין בידוק. בעניין הפנצ'רייה, אנחנו נוטים עכשיו, בדרך של אפנה, לגזירת שמות של בעלי מקצוע עם הסופית י. אפשר לגזור גם עם הסופית ך. מי שעוסק בצמיג הוא צְמִיגָן. משקל השמות המביעים את המכשיר הוא מְקָטֵל, ועל כן מתאים ביותר מְנָשָׂא; אפשר לנסות לשנות את השם הנהוג מְנָשָׂא. בעניין הקילומטר' צריך להתחשב בזה שזה גם mileage ולא רק קילומטר'. במקום נְסוּעָה אני מציע לקבוע רְחֵק.

א' פורת: אם תרצה לשאול אותי מה מורה מד הקילומטרים במכונית, מה תאמר? "מה הרוחק שכתוב אצלך"?

א' אבנר: אני רוצה להשיב כמה תשובות על הדברים שנאמרו כאן ולהוסיף כמה דברים.

בעניין מְנַשָּׂא התחשבנו בכך שהמילה משמשת בצה"ל ובציבור כולו. זהו התקן שקושרים אותו אל האדם ושמים בו משהו, ואין הבדל עקרוני אם אתה שָׁם בְּמַנְשָׂא מכשיר או אם אתה שָׁם בו תינוק.

בעניין הפנצ'רייה, שעוררה כאן הרבה ויכוחים: מלבד כל השיקולים העקרוניים עלה גם שיקול של קליטות. המילה נֶקֶר עצמה, שקדמה לה המילה תֶּקֶר, לא נקלטה. אם נבוא ונגזור מן הלא-נקלט, יש סכנה שגם הגזירה החדשה לא תיקלט. לעומת זאת המילה צְמִיג משמשת בפי כול. אם נגזור ממנה, הסיכוי של היקלטות גדול יותר, וְלֹא - יחזור הציבור לפנצ'ר מאכער ולפנצ'רייה.

א' אמיר: אם נגזור את המילה מלשון נֶקֶר, ונקבע למשל נְקָרְיָה על משקל נְגָרְיָה, יכול להיות שהדבר יביא גאולה גם לנֶקֶר.

א' אבנר: אבל שם לא מנקרים.

דעתי בעניין check-in נוגדת עיקרון שאני מצדד בו בדרך כלל, והוא שאם יש מונח מקובל אין טעם בכלל להיאבק אתו. אבל כאן, לפי דעתי, קרה בשדה התעופה בלוד משהו מחמת עס-ארצות באנגלית. הם לא הבחינו בין checking לבין check-in. זהו checking זה באמת בידוק, וזה איננו נעשה שם. מה שנעשה שם הוא check-in, וזה אינו אלא רישום או הרשמה. זו הייתה דעתי בוועדה, ואף על פי שנשארתי במיעוט לא חזרתי בי.

גם בעניין 'פלומבה' נשארתי בדעתי במיעוט. אני בעד ההצעה גִּשְׁפִּנְקָה, מכיוון שאין למילה זו שימוש היום אלא כמובן המושאל. כמובן המוחשי המילה פנויה, ועם זאת היא מופרת לכל יודעי העברית בגלל השימוש המושאל. במקרים כאלה אני בעד החייאת משמעות ממשית למילה שאינה משמשת. במאמר מוסגר אומר, שלפיכך הייתי בעד אֶסְקָפָה ולא בעד אֶסְקָפִית, מכיוון שהמילה אינה משמשת היום בשימוש ממש.

הערה אחרונה ביחס לקרדיט - ההצעות שהועלו כאן, בכל הכבוד, אינן משקפות את העניין. הבעיה איננה מי השתתף ביצירת תכנית הטלוויזיה או משרד הרדיו או הידיעה בעיתון. השאלה היא את מי מכל אלה מזכירים. יש על זה מריבות לא מעטות בין אנשי המקצוע: האם מי שמחזיק את התאורה בידו ראוי לְאֶזְכֹּר או שאינו ראוי? האם יקבל קרדיט או לא יקבל? או באיזו ידיעה יזכר שמו של הפתב שהביאה? לכן ברור ש'רשימת היוצרים' סתם איננה ממין העניין. יש ספק ביחס למילה מְזַפָּה מבחינת סיכויי ההתקבלות שלה, אבל אין לי הצעה אחרת.

א' אמיר: אני חושב שהשורש ז-כ-ר מתאים כאן. כמו שקבענו את אֶזְכֹּר, אני מציע תְּזַכֵּר. הפועל יהיה לְתַזְכֵּר, לתת קרדיט.

מ' בר-אשר: אנחנו ניגשים להצבעה. למונח מס' 11 הועלו שתי הצעות, בדוק ורשום. בעלי ההצעה הראשונה מתכוונים לנמל התעופה בלבד, ואילו התומכים ברשום טוענים שאין לטשטש בין checking, שהוא בידוק, לבין check-in, שהוא רישום.

הצבעה

- בעד בדוק - 8
- בעד רשום - 12

הוחלט לקבוע רשום (check-in).

מ' בר-אשר: למונח מס' 12, פלומבה, עלו ההצעות האלה: סגור, גשפנקה, חותמת עופרת או חותם עופרת.

הצבעה

- בעד סגור - 2
- בעד גשפנקה - 8
- בעד חותמת עופרת או חותם עופרת - 8

א' פורת: החומר יכול להתחלף. יש חותמת עופרת, יש חותמת שעווה ויש חותמות אחרות.

ג' בירנבאום: בעניין חותם או חותמת יש בעיה. האקדמיה החליטה שחותם הוא המכשיר וחותמת היא התוצאה, וכך כתוב במונחי הבולאות. לפי זה במקרה שלנו צריך לקבוע חותמת ולא חותם, אלא אם כן נחליט לשנות את הקביעה הקודמת.

מ' בר-אשר: ובכן ההצעה היא להצביע בין חותמת לבין גשפנקה, כשהחומר של החותמת מתחלף לפי הצורך.

הצבעה

- בעד גשפנקה - 5
- בעד חותמת - 12

התקבל המונח חותמת (פלומבה).

מ' בר-אשר: הגענו אל הפנצ'רייה והפנצ'ר מאכער'. מסרו לי כרגע גזיר עיתון העוסק בנושא, ובו המשפט "לדברי בעל צמיגייה ותיקה" וכו'. יש בקטע גם פירוט של הנעשה שם: פירוק צמיג במכונית עולה כך וכך, תיקון אבוב ופירוק מהחישוק עולה כך וכך, תיקון צמיג ופירוק מהחישוק, איזון גלגל וחישוק וכו'. אלה הדברים שעושה האיש אשר אנחנו עוסקים בו. ההצעות שעלו כאן באשר לפנצ'רייה הן צמיגייה ונקרייה, ובאשר לאדם - צמיגאי וצמיגן.

הצבעה

בעד צְמִיגָה - 15

בעד נְקָרָה - 2

התקבל המונח צְמִיגָה (פנצ'רייה).

בעד צְמִיגָאי - 12

בעד צְמִיגָן - 5

התקבל המונח צְמִיגָאי (פנצ'ר מאכער).

מ' בראשור: עתה למונח מס' 14, 'מכשיר' לנשיאת תינוק. לבד מהמְנָשָׂא הועלו גם ההצעות מְשָׂאֵן ומְנָשָׂא. בעלי המְנָשָׂא הוסיפו כנימוק גם את המנהג: המילה כבר נוהגת בציבור.

הצבעה

המונח מְנָשָׂא נתקבל ברוב של 17 קולות.

מ' בראשור: שלוש הצעות הועלו למונח מס' 15, hub: הצעת הוועדה - מְרָפָז שְׂרוּת, הצעתו של הא' דותן טָבוּר, והוא טוען שהמונח כבר נוהג, והצעה שלישית - תְּשָׂרִית.

הצבעה

בעד מְרָפָז שְׂרוּת - 12

בעד טָבוּר - 5

בעד תְּשָׂרִית - 1

התקבל המונח מְרָפָז שְׂרוּת (hub).

מ' בראשור: הגענו אל המְצַעֵית והצְפִית. חברים ביקשו שיסבירו מה היא אותה מצעית, שבעיני אחרים היא צפית.

א' אבנר: מקובל בביתי, ואולי גם במקומות אחרים, שבמקום לפרוס מפה פורסים מול כיסאו של כל סועד מפה קטנה מפלסטיק או מרפיה או מחומר אחר. זה נקרא place-mat.

מ' בראשור: בביתי זה נקרא מְפִית.

א' אבנר: זה המונח המתבקש, אבל הקושי הוא שרגילים להשתמש בו לציון מפיות נייר.

מי שחשב על צפית, חשב על הפסוק "עֲרֹף הַשָּׁלֶחַן צָפָה הַצְּפִית" (ישעיה כא, ה), וזה רעיון יפה. השאלה היא אם יש לו סיכוי היקלטות.

הצבעה

- בעד מצפית - 10
- בעד צפית - 8

התקבל המונח מצפית (place-mat).

מ' בר-אשר: למונח מס' 17 הוצעו הצעות רבות: נְסוּעָה, תְּנֻסוּעָה, קִילוּמְטֵרוֹ, מְרַחֵק, רַחֵק, מְסַפֵּר הַקִּילוּמְטֵרִים.

ג' בירנבאום: המונח רַחֵק אינו טוב, משום שהוא משמש אצלנו לתרגום התחילית הלועזית tele. טלפרינטר נקרא מְדַפֵּס רַחֵק, ויש גם שֵׁלֵט רַחֵק.

י' בלאו: ההצעות מְרַחֵק או מְסַפֵּר הַקִּילוּמְטֵרִים פירושו בעצם שלא לקבוע מונח.

ג' גולדנברג: אני מציע שכאשר יש הצעה להשתמש במילה הלועזית, לא נקבל שום החלטה. אין לנו שום תפקיד בעניין זה, אם לא נקבע מונח עברי.

הצבעה

- בעד נְסוּעָה - 9
- בעד תְּנֻסוּעָה - אין
- בעד מְסַפֵּר הַקִּילוּמְטֵרִים - 10

מ' בר-אשר: פירושו של דבר שאנו מחליטים שלא לקבוע מונח עברי מיוחד. מי שישאל מה לומר נציע לו להשתמש בצירוף המילים 'מספר הקילומטרים'.

[הערת העורך: בעקבות ערעור שונתה ההחלטה ונתקבל המונח נְסוּעָה. ראה זיכרון הדברים של ישיבה רי"ט, להלן.]

מ' בר-אשר: למונח vending machine הוצעו המונחים אוטומט מְכִירוֹת ותמְכִיר.

הצבעה

המונח אוטומט מְכִירוֹת התקבל ברוב של 14 קולות.

מ' בר-אשר: שלוש הצעות לקרדיט: מְזָכָה, תְּזַפֵּר, יוֹצְרֵי הַתְּכֵנִית. פירושה של ההצעה האחרונה היא שאין קובעים מונח.

הצבעה

- בעד מִזְכָּה - 7
- בעד תִּזְכוּר - 10
- בעד יוֹצְרֵי הַתְּכְנִית - 3

הוחלט לקבוע תִּזְכוּר (קרדיט).

להערת העורך: בישיבה רל"א ביום ו' בטבת התשנ"ז (16 בדצמבר 1996) חזרה בה האקדמיה מהחלטתה, וקבעה את המונח מִזְכָּה.

מ' בר-אשר: אני פותח את הדיון בקבוצה השלישית והאחרונה של המילים, מונחים מס' 20 עד 29.

א' אבנר: לפני שיתחיל הדיון, ברצוני לתקן הגדרה שגויה במונח מס' 24. slot איננו מרווח שידור צר בין שתי תכניות אלא 'משבצת זמן המשמשת למשדר או לקטע מילוי'.

א' אמיר: למונח line-up אני מציע לקרוא רְשׁוּמוֹן.

י' בלאו: הביטוי רְשׁוּמוֹן הפך משם של סרט למונח כללי, שעוסקים בו גם בתורת הספרות. אני חושש שרְשׁוּמוֹן עלול לגרום בלבול, ועל כן כדאי מאוד להחליף אותו.

מ' בר-אשר: אפשר להציע רְשׁוּמָה או רְשָׁמָה.

ש' אירמאי: שתי המילים האלה כבר תפוסות.

א' אבנר: רְשׁוּמוֹן אינו נראה לי בגלל האסוציאציה שזה יעורר. המונח מְעַרְךָ שדור שקוף ומסביר את עצמו. הכול יודעים מהו מערך שיעור, ול-line-up יש תפקיד דומה. מרבים להשתמש בו בהקשר של מהדורת החדשות בטלוויזיה.

א' אמיר: לפי מה ששמענו כאן, בעצם זה סרטוט העלילה, מין תואי של עלילה. אפשר להשאיר את זה כך: סְרְטוּט הַעֲלִילָה.

י' בלאו: אני ממשיך בקו שלי, ליצור פחות מונחים ולהעדיף את השימוש במילים המצויות בשפה ממילא. למונח מס' 21 (story board) אני מציע מְבַחַר תְּמוֹנוֹת.

א' אבנר: ההצעה כלל אינה מתאימה. story board זה אחד השלבים בעיבודו של תסריט. אתה כותב תסריט, ואחר כך אתה מעוניין לבוא אל האנשים שצריכים להחליט על הביצוע, ולתת להם מושג ברור יותר איך זה ייראה. ואז אתה מתעד את שלבי התסריט במערכת של תמונות הנערכות על לוח.

י' בלאו: אם כך, אני מציע: שְׁלֹד תְּמוֹנוֹת.

א' פורת: אני מבקש לקבל הסבר מהו filler. האם זה קטע ביניים?

א' אבנר: קריין הרדיו הנמצא באולפן זקוק לתקליטים, שמא תסתיים התכנית כמה דקות קודם זמנה, וכך גם בטלוויזיה. מכינים לו מראש שירים המיועדים לתכלית זו. אתה לוקח שיר קטן שאורכו שתי דקות ומייצר filler של שתי דקות, לוקח שיר אחר ויש לך filler של שלוש דקות. אחר כך משתמשים ב-filler הדרוש, לפי הזמן הפנוי שנותר.

מ' בר-אשר: האם יש סיכוי שהמונח קָטַע מְלוּאִים יצליח להמיר את filler?

ג' בירנבאום: כך אני מקווה. כל ההצעות המובאות פה נתקבלו בעצה אחת עם הא' אריה אורגד מרשות השידור.

י' רצהבי: מתגלגלת מילה בלא שימוש, מְלֵאת, והיא מתאימה לשמש במונח שלנו. הפסוק אומר "ישבות על מְלֵאת" (שיר השירים ה, יב). השורש מתאים, ואפשר לקבוע שמְלֵאת הוא דבר שממלא.

המילה מְשַׁבֵּצַת, המוצעת במונח מס' 24, שימושה בימינו הוא מוטעה מיסודו. מי שיבדוק את ספר השורשים של אבן ג'נאח ימצא כי תְּשַׁבֵּץ, מְשַׁבֵּצַת, וְשַׁבֵּצָה - כולן לשון רקמה. אני מציע לקבוע במקום זה רְוּחָה, מעין הביטוי "עומדים צפופים ומשתחוים רוחים".

מ' בר-אשר: אבל יקראו את זה רְוּחָה!

מ"צ קדרי: בשביל filler אפשר לומר פשוט מְלוּי, או כמו בלשון הדיבור, פְּקָק.

ש' אירמאי: המונח filler משמש גם בתחום הטכנולוגיה, ושם הוא מציינ דבר פחות חשוב, שמכניסים אותו בתוך דבר חשוב, כדי לקבל נפח מסוים. או למשל, כשאני רוצה לעשות לוח אני שם למעלה חומר יקר וטוב, ואני מכניס בפנים דברים יותר זולים. כבר לפני שנים רבות קבעה לזה האקדמיה מונח עברי, מְלֵאָן. אין מניעה שייקבע מונח אחר ל-filler מתחום השידור שאנו דנים בו, ואינני מתנגד למונח המוצע, רק רציתי שתדעו שיש מונח.

א' אבנר: רבותיי, אני ממליץ מאוד שלא נשנה את המונחים קָטַע מְלוּאִים ומְשַׁבֵּצַת. המונחים האלה כבר נהגים, והוועדה אימצה אותם בעיקר משום שהם כבר נהגים זמן רב.

ש' אירמאי: לגבי מכשיר ה-teleprompter, המילה מְקַרְאָה נקבעה בשביל reader בעיבוד נתונים אוטומטי. אינני מתנגד למונח מְקַרְאֵת-עֶזֶר, אבל אני מבקש למחוק את המילה מְקַרְאָה, כדי למנוע דר־משמעות.

א' אמיר: אם יש בעיה במקרא, אולי נקבע פשוט מקראת.

גב"ע צרפתי: למונח מס' 25, צימר, מוצע לקרוא תָּדָר נֶפֶשׁ. ואני שואל: למה לא פשוט תָּדָר? הרי אין מדובר דווקא בנופש. אם אני נוסע לשבוע לווינה לשם מסחר, לא ייתנו לי חדר?

ש' אירמאי: המילה צִימֵר אינה משמשת בשום שפה, פרט לארצות דוברות גרמנית. אין הכוונה לחדר, שהרי גם בכל מלון יש חדרים. כשאני מזמין חדר נופש הכוונה בדרך כלל לחדר בבית פרטי, שבעליו מפרישים חדר אחד לאירוח, בצירוף ארוחת בוקר (bed and breakfast).

י' רצהבי: מדוע לא נקבע מֶנֶפֶשׁ, מלשון נופש?

מ"צ קדרי: אני מציע: לִינָה. אם כך יהיה כתוב על השלט יבינו למה הכוונה.

א' פורת: למילה 'רקורד' אני מציע את המונח רֶשֶׁמָה, לא רק מלשון רישום, גם מלשון רושם. לא כל דבר במשקל קֶטְלָה נועד למונח מתחום המחשב. יש גם תְּכֵמָה!

א' אמיר: למעשה הכוונה היא פשוט לעבר, לאיש הזה יש עבר חיובי או עבר שלילי. המילה המתאימה היא עֶבֶר.

א' אבנר: במסגרת עמדתי האישית, לא לפי החלטות הוועדה, אני תומך בהצעתך, מנימוקים דומים לאלה שהזכרתי קודם. מדינאי רוצה להיבחר על סמך עברו.

י' בלאו: בדקתי במילון גרמני ומצאתי שאין מונח מיוחד בגרמנית לקטע unseen. וכיוון שכך אני חושב שגם בעברית אין צורך במונח מיוחד. די לומר קֶטְעַ תְּדָשׁ.

מ"צ קדרי: קטע אנסין הוא קטע שלא נלמד. לא שהוא נעלם, לא שהוא לא ידוע, אלא קטע שהתלמיד לא למד.

ש' אירמאי: מהי המקבילה באנגלית של המונח פְּתִיחַ (מס' 29)?

א' אבנר: יש פה בעיה. המילה פְּתִיחַ באה בזמנה כדי לתרגם את המילה lead, שמשמעה: קטע הבא בראש ידיעה עיתונאית, ומכיל לפי מרשם די נוקשה את כל החומר האינפורמטיבי העיקרי. מי שאינו מעוניין בפרטים מסתפק בקריאת הפתיח הזה. בטלוויזיה וברדיו התחילו משתמשים במילה פְּתִיחַ - כנראה מלכתחילה מתוך טעות בהבנה באנגלית - לדבר אחר שנקרא באנגלית lead-in. זה קטע קצר הבא להציג כתבה שתבוא, "ועתה האזינו לדבריו של פלוני בעניין זה וזה". זה נקרא באנגלית lead-in, ויש לו שובר כנגדו, lead-out: "האזנתם לדברי פלוני" וכו'.

בטלוויזיה התחילו להשתמש בפתיח גם למשמעות הזאת, ואז נתחדשה גם המילה סגיר לציון lead-out. הוועדה למילים בשימוש כללי החליטה לאשר את המילה פתיח לשני המשמעים, כי הסיכוי לבלבול קטן מאוד. למעשה משתמשים בזה למשל בטלוויזיה בשני המובנים ואין מתבלבלים. הוחלט גם לאשר את המונח סגיר (lead-out), אולם החלטה זו נתקבלה לאחר משלוח ההודעה למליאה, ולכן אינה נידונה היום.

מ' בר-אשר: תם הדיון. נצביע עתה על המונחים בזה אחר זה.

הצבעה

המונח מערף שדור (line-up) התקבל ברוב של 17 קולות.

מ' בר-אשר: ל-story-board הוצעו המונחים תעליל, לוח עלילה, סרטוט עלילה ושלד תמונות.

הצבעה

- 6 - בעד תעליל
- 6 - בעד לוח עלילה
- 6 - בעד סרטוט עלילה - אין
- 1 - בעד שלד תמונות

הצבעה חוזרת

- 4 - בעד תעליל
- 6 - בעד לוח עלילה

התקבל המונח לוח עלילה (story board).

מ' בר-אשר: למכשיר הנקרא teleprompter עומדת ההצעה מקראת עזר או מקראת לעומת מקראת.

א' אבנר: אני רוצה להסביר את הצעת הוועדה: ההצעה שנתקבלה הייתה מקראת עזר, עם אפשרות לצמצם אותה למקראת בשעה שהמשמעות ברורה.

הצעת הוועדה התקבלה ברוב של 16 קולות.

מ' בר-אשר: ארבע הצעות למונח filler: קטע מלואים, מלאת, מלוי, פקק.

הצעת הוועדה, קטע מלואים (filler) אושרה ברוב של 15 קולות.

המונח משבצת (slot) אושר ברוב של 17 קולות.

המונח **חֵדֶר נֶפֶשׁ** (צימר) אושר ברוב של 11 קולות.

המונח **עֵבֶר** (רקורד) אושר ברוב קולות.

מ' בר-אשר: אנחנו מגיעים אל קטע unseen, וההצעות הן: קטע עלום, קטע חֵדֶשׁ, קטע שְׁלֵא נְלַמֵּד. שתי ההצעות האחרונות למעשה אינן מונחים.

הצבעה

- 12 - בעד קטע עלום
- 2 - בעד קטע חֵדֶשׁ
- 1 - בעד קטע שְׁלֵא נְלַמֵּד

נתקבל המונח **קטע עלום** (קטע unseen).

מ' בר-אשר: לא היה דיון במונח מס' 28. אני מבקש מהא' בירנבאום להסביר מהו לוגו, שמרצע לכנתו סְמָלִיל או תְּגָה.

ג' בירנבאום: לוגו הוא מעין סמל של חברה או של מפעל, המופיע בראש דף המכתבים שלהם או על המוצר. הלוגו כולל אותיות בגופן מסוים וקבוע או ציור או שילוב של שניהם.

הצבעה

- 11 - בעד סְמָלִיל
- 6 - בעד תְּגָה

התקבל המונח **סְמָלִיל** (לוגו).

מ' בר-אשר: המונח האחרון הוא פְּתִיחַ. אני מזכיר שהוא מוצע לשימוש בשתי משמעויות, כפי שהסביר הא' אבנר. נמסר לנו כי המונח כבר רווח.

המונח **פְּתִיחַ** אושר.